

УДК 81'27 : 351.816.077.92(477.83/.86)“18”

ФУНКЦІОНУВАННЯ РУСЬКОЇ (УКРАЇНСЬКОЇ) МОВИ НА ПОШТІ Й ТЕЛЕГРАФІ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ ЗА ЧАСІВ АВСТРО-УГОРЩИНИ

Богдан Сокіл

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра українського прикладного мовознавства,
вул. Університетська, 1 /233 79001 Львів, Україна
тел.: (032) 239 43 55
ел.пошта: sokil.bogdan@gmail.com*

Українські землі протягом довгих віків належали до різних державних утворень. У цих державах по-різному складалася доля українців і їхньої мови. Російська імперія намагалася заборонити функціонування української мови, видаючи циркуляри та укази. Дещо інакшою була ситуація щодо вживання української мови на теренах Східної Галичини. Перебуваючи у складі конституційної держави, галицькі українці, з одного боку, могли користуватися тими правами та свободами, які гарантували основні закони держави. У статті 19 Основного закону, який був прийнятий 21 грудня 1867 року, всі народи Австрії мали право плекати свою народність та розвивати рідну мову. Цим правом скористалися всі народності, окрім галицьких українців. Проблем полягала в тому, що Галичина не була поділена на дві окремі адміністративно-територіальні одиниці, а поляки не хотіли визнати Східну Галичину за окрему територію, на якій проживає самостійний український народ зі своєю культурою, звичаями, традиціями та мовою. Не полишивши мрії про відродження Польщі в колишніх межах (до першого поділу 1772), поляки намагалися зробити все, щоб обмежити вживання української мови на всіх полях публічного життя галицьких українців, зокрема й в таких важливих інституціях як пошта та телеграф.

Ключові слова: руська мова, польська мова, урядова мова, права руської мови, руська мова як урядова

DOI <http://dx.doi.org/10.30970/uf1.2017.13.2007>

Постановка проблеми. Українські землі протягом довгих віків належали до різних державних утворень. У цих державах по-різному складалася доля українців і їхньої мови. Російська імперія намагалася заборонити функціонування української мови, видаючи циркуляри та укази. Дещо інакшою була ситуація щодо вживання української мови на теренах Східної Галичини. Перебуваючи у складі конституційної держави, галицькі українці, з одного боку, могли користуватися тими правами та свободами, які гарантували основні закони держави. У статті 19 Основного закону, який був прийнятий 21 грудня 1867 року, всі народи Австрії мали право плекати свою народність та розвивати рідну мову. Цим правом скористалися всі народності, окрім галицьких українців. Проблем полягала в тому, що Галичина не була поділена на дві окремі адміністративно-територіальні одиниці, а поляки не хотіли визнати Східну Галичину за окрему територію, на якій проживає самостійний український народ зі своєю культурою, звичаями, традиціями та мовою. Не полишивши мрії про відродження Польщі в колишніх межах (до першого поділу 1772), поляки намагалися зробити все, щоб обмежити вживання української мови на всіх полях публічного життя галицьких українців, зокрема й в таких важливих інституціях як пошта та телеграф.

Мета статті – показати намагання галицьких українців відстояти права рідної мови на завізницях Східної Галичини; проаналізувати розпорядження центрального уряду, які свідчили про рівноправність двох краєвих мови

Виклад основного матеріалу. Відстоювання прав руської мови, які гарантовані державними законами, було винятковою прерогативою жителів Східної Галичини, де внаслідок дій польських шовіністів, які не поважали закону, українське населення змушене було захищати права рідної мови на кожному полі свого публічного життя, зокрема в армії, жандармерії, на залізниці, у медицині, у торгівлі тощо. Усюди місцеві урядники намагалися витіснити українську мову, а запровадити польську як урядову. Не були винятком і такі організації як пошта і телеграф.

У спілкуванні з місцевим, переважно українським населенням, поштові урядники послуговувалися винятково польською мовою, ігноруючи українську.

Робили це вони, незважаючи на австрійський поштовий закон, який був прийнятий у 1837 році.

Параграф 4 цього закону постановляє: „Diejenigen Amter und Personen, welche die dem Staate vorbehaltenen Rechte in seinem Namen ausUben, sich angewiesen bei schwer Ahndung sich in Vollziehung ihrer Dienstverrichtungen genau nach den gesetzlichen Anordnungen zu benehmen und den Personen, welche von der Postanstalt Gebrauch Machen, mit Anstand und Bescheidenheit zu begegnen”. (“Ті урядовці і особи, які від свого імені виконують покладені на них державною обов’язки, перебувають у важкому становищі при виконанні їхніх службових обов’язків згідно з розпорядженнями і повинні прихильно та скромно спілкуватися з особами, які користуються поштовими послугами”).

Далі в тому законі зазначалося, що поштові урядники повинні знати і вживати при необхідності краєву мову.

Так було в усій державі й в усіх цивілізованих краях, окрім Галичини. Можна припустити, що якби тут польське “право” було скодифіковане, то цей закон мав би виглядати так: “Ті вшехпольські почтові уряди й урядники, що мають до діла з українською публікою, в виконуваню свого уряду не сьміють звертати увагу на постанови австрійських законів і мають поводити ся супроти української публіки як найбільше неприлично і аrogативно, за що можуть бути певні не тільки повної і цілковитої безкарности, але й признаня та авансу” [1 : 1].

Окрім того загальнодержавного закону, самостійність української мови і її відмінність від польської, було визнано й на міжнародному рівні. 12 лютого 1894 року на міжнародній конференції був прийнятий декрет, який стосувався мови телеграфів та кореспонденції. У цьому документі було подано нові порядки подання телеграм, умови відкриття і закриття телеграфних бюро. Одна із таблиць, доданих до того декрету, подає список мов, які дозволено використовувати в міжнародній приватній телеграфічній практиці. Такими мовами були визнані: французька, англійська, німецька, арабська, вірменська, чеська, ...українська (le petit-russe), ...рутенська (галицька українська, le rutenene), російська, сербська.

Як бачимо з того переліку, на міжнародній конференції не зовсім чітко було усвідомлено справу щодо української мови, розділивши її на дві групи: «le petit-russe» і «le rutenene» [2 : 2].

Однак навіть такий, хоч і доволі штучний поділ української мови, свідчив про те, що в Європі визнавали українську мову самостійною та відмінною від польської.

Те, що визнавали у Європі, намагалися заперечити на етнічних українських землях. Місцеві урядники не вважали за необхідне виконувати закони австрійської

держави, а натомість видавали місцеві розпорядження, якими витіснили українську мову із вжитку на поштах та телеграфах.

У 1899 році ц. к. Дирекція пошт і телеграфів звернулася до підлеглих органів з листом, у якому зазначалося, що §. 4 розпорядження міністерського від 5 червня 1869 року, виданого на підставі найвищої постанови від 4 червня 1869 (24. В з. кр.) про мову урядову властей, урядів і судів в Королівстві Галичини і Володимирії з великим Князівством Краківським звучить:

«Всѣ касы и уряды орудуючі грошми, мають всѣ дневники и выказы касові, реестры и зуставленя обороту, котрі служать центральнымъ органамъ до виконуваня контролѣ або зуставлюваня періодичныхъ выказовъ, вести и на дальше по нѣмецки. Внутрѣшний зарядъ, маніпуляція службы почтовои и телеграфічної, а такожъ правительственныхъ заведенъ промысловихъ, підлягаючихъ безпосередно центральної управлѣ, якъ и взіємна переписка тыхъ урядовъ и органовъ, має рѣвно-жъ вести ся и надалше по нѣмецки».

Незважаючи на те розпорядження, міністр торгівлі рескриптом від 18 березня 1899 року вирішив приказати, що персональні справи та агенди економічні, оскільки вони входять в коло компетенції дирекції пошт і телеграфів і не вимагають інтервенції міністерства торгівлі, мають бути у майбутньому виключені з-під постанов другого абзацу вищенаведеного параграфа, тобто справи мають полагоджуватися по-польськи.

Усю іншу документацію у внутрішній службі пошт і телеграфів міністерство приказало полагоджувати на підставі чинних норм, тобто по-німецьки.

Відповідно то того розпорядження міністра торгівлі, ц. Дирекція пошт робила все можливе, аби польську мову в якнайширшому обсязі використовували на пошті й телеграфі [3 : 1].

Наслідком таких рішень місцевого поштового уряду були доволі невтішні для функціонування української мови на галицьких поштах та телеграфах, зокрема:

- 1) У керівництві ц. к. галицьких пошт практично не було жодної особи, яка знала українську мову;
- 2) Українська мова, яку вживали на пошті, була настільки зіпсована, що більше була подібна до мазурського наріччя, написаного руськими буквами;
- 3) Дирекція ц. к. пошт і телеграфів не брала на роботу осіб, які знають українську мову;
- 4) Поштові чиновники видавали різні довідки лише польською та німецькою мовами;
- 5) Часто перед відправленням поїздів на станціях урядники ставили ящики для кореспонденції, на яких були лише польсько-німецькі написи.
- 6) Працівники пошти не видавали українському населенню друкованої продукції українською мовою [4 : 1].

Поштова організація – одна із найважливіших інституцій цивілізації, здобутки якої вона розповсюджує кожен день. Як наслідок, добра поштова організація має велике значення для кожного цивілізованого народу і краю.

В австрійській державі пошта відгравала значну роль у житті кожної народності, окрім руської. Незважаючи на те, що в Галичині й так було надто мало поштових та телеграфних відділень, але й на тих панував польський шовінізм. Фактично пошта перестала функціонувати для руського населення.

Працівники пошти, а це були переважно поляки або місцеві ополячені русини, не боялися не давати русинам українських часописів, відкидати листи, аресовані по-руськи; а посилки з руським адресами могли потрапити до Росії чи навіть до Японії.

Окрім того, листи, заадресовані українською мовою, було не зовсім безпечно віддавати в руки польських чиновників. Такі листи могли бути відкинута або й розкриті, якщо адресат був відомим у краю політичним діячем, а особливо, якщо та особа займала проукраїнську позицію. Поштові урядники рапортували жандармам про зміст таких листів та про часописи і це вважалося одним із патріотичних вчинків польських чиновників. Окрім того, часто урядники вручали абонентам карти із замальованими портретами українців, наприклад Мирослава Січинського чи Адама Коцка. Часто на тих портретах були й карикатури, зроблені рукою поштового чиновника [1 : 1].

Галицькі українці не виконували тих розпоряджень місцевих чиновників і надалі продовжували вживати українську мову на поштах і телеграфах. Окрім того, вони писали численні звернення до центрального уряду, суду, де вимагали виконання законів, які гарантували українській мові рівноправність в усіх сферах публічного життя, у тому числі й на пошті. До речі, суди і центральний уряд реагували на ці звернення і “вкотре нагадували” місцевим урядникам про закони, які гарантують українській мові права на території Східної Галичини.

Наслідком таких дій українських галичан, було те, що директор ц. к. галицьких пошт радник Сеферович видав у 1900 році до підлеглих урядів циркуляр, у якому закликав всіх поштових урядників навчитися читати і писати по-українськи.

У тому циркулярі зауважувалося: «Позаяк адресовані по руски листы не були адресатамъ доручувані зъ причины незнанья руской мовы, взывае ся всѣхъ поштовцѣвъ въ протягу шести мѣсяцѣвъ выучитися читати письмо и друкъ рускій и писати. По назначенію реченци начальники урядовъ мають вѣдбути испытъ въ пѣдвладными урядниками, а недбалыхъ поименно выказати Дирекціи. Рѣвножь належить на листахъ выключно по руски адресованыхъ дописати мѣсцевѣсть латиньскими буквами, щобы вѣдчитане адресы уможливити такожъ урядникамъ неумѣочимъ по руски (а именно поза Галичиною)».

Останнє речення того циркуляру стосувалося лише закордонних листів, які надсилали поза галицьку місцевість. І ґрунтувалося те речення на загальних поштових приписах, відповідно до яких закордонні листи мають бути заадресовані також і німецькою мовою.

Оскільки Дирекція пошт строго дивилася за виконанням своїх розпоряджень, то варто було надіятися, що те розпорядження матиме успіх [5 : 2].

У такий спосіб директор пошт самовільно у своєму циркулярі, не керуючись жодними законними приписами: ані державними, ані міжнародними – вимагав від українського населення, щоб на посилках, заадресованих по-українськи, писали місцевість також польською мовою. Хоч місцева публіка не виконувала тої вказівки директора пошт, але той циркуляр був прецедентом, на який згодом будуть покликатися поштові урядники, видаючи нове, ніяким законом не встановлене, обмеження прав руської мови на пошті [6 : 1].

У 1903 році ц. к. Дирекція пошт у Львові заснувала для поштових практикантів підготовчі курси, на які зголосилося 103 особи. На тих курсах, якими керував поляк Вopatерний, приділяли увагу навіть французькій мові, зовсім оминувши краєву, тобто руську мову. Так, на думку ц. к. Дирекції пошт, урядник у краї, де більшість населення є галицькими українцями, щоденно виконуючи свої службові обов'язки і щоденно

спілкуючись з українцями, буде читати їхні листи, не розуміючи написанного, але знатиме кілька французьких слів, якими буде послуговуватися раз на рік або й взагалі не використовуватиме у спілкуванні.

Отже, для руської сторонни, на думку ц. к. Дирекції пошт, достатньо буде якщо

А) той урядник буде гордитися незнанням руської мови або скаже, що «хлопської мови» не розуміє:

Б) як виняток напише руську адресу на конверті з помилками.

Для українців, уважали урядники, буде абсолютно нормально, якщо лист, адресований українською мовою, може потрапити в іншу державу і через певний час повернеться до свого адресата з печатками кількох закордонних пошт [7 : . С. 2).

У Галичині внаслідок зухвалих дій польських шовіністів, які не поважали закону, галичанам треба було боротися за кожну, навіть найменшу дрібницю. Такою “дрібницею” були поштові квитанції українською мовою на отримання листів, які урядники видавали на пошті.

Послуговуючись польською мовою у спілкуванні з місцевим українським населення, поштові урядники видавали квитанції польською мовою. На протести галичан, урядники іронічно відповідали: “po gusku nie umiem” [8 : 4].

Щоб якось усунути ту несправедливість, директор галицьких пошт видав у 1876 році «Пояснення» до циркуляра ц. к. Дирекції краєвих пошт, який був виданий до всіх ц. к. поштових урядів.

У цьому «Поясненні», яке містило пункт «Объ употребленіи друксортвъ въ языкахъ краєвыхъ», було зауважено, що з моменту видання циркуляра 31 липня 1873 року щодо невикористання поштової продукції, надрукованої українською мовою, значно зменшалася кількість скарг від місцевого населення, незважаючи, що певні недоліки ще залишилися. Через те Дирекція ц.к. пошт змушена до того предмета повторити приписи, які стосуються цієї проблеми:

1. Употребляемыя при почтовой надачи и выдачи подтвержденія (рецеписы подавчїи, авизовыи, отдавчїи и зворотныи, рецеписы подавчїи для посылокъ послѣуранія, конкомитаціи листовъ экспесовыхъ и прч.), должны уряды (касы) почтовыи выдавати на друксортахъ, выпечатанныхъ и выполненныхъ въ отвѣтномъ языцѣ – въ восточной части края (т. е. въ давнѣйшихъ округахъ: Перемышль, Санокъ, Самборъ, Львовъ, Жолковъ, Бережаны, . Стрый, Станиславовъ, Коломыя, Золочевъ, Тернополь и Чортковъ) – въ нѣмецкомъ, польскомъ и рускомъ – въ западной же части (т. е. давнѣйшихъ округахъ: Краковъ, Сандецъ, Тарновъ и Решовъ), въ нѣмецкомъ или польскомъ языцѣ,

При выборѣ одного или другого языка належитъ за принципъ уважати предовсѣмъ нареченное жаленіе партїи. Если изреченіе мѣстца не имѣеть (що именно дуже часто при высталеніи подтвержденїи на отдачу заходити можетъ), належитъ выдавати побтвержденія въ восточной Галиціи въ одномъ изъ упомянутыхъ трехъ, въ западной въ одномъ изъ упомянутыхъ двохъ языковъ (при употребленіи печатанного въ томъ самаѣ языцѣ друксорта), въ которомъ наданный или отдающїйся листъ или посылка (листы, карты кореспонденціи, переказы, телергаммы переказовыи, фрахты и прч.) адресованный.

Если адресъ въ нїякомъ изъ упомянутыхъ трехъ языковъ не есть написанный (т.е. въ восточной Галиціи въ нѣмецкомъ, польскомъ или рускомъ – въ западной въ нѣмецкомъ или польскомъ) то належитъ выдавати подтвержденія въ одномъ изъ упомянутыхъ трехъ, взглядно двохъ языковъ, который изъ нихъ есть родимымъ языкомъ надающей партїи, при

отдачи же въ томъ языкѣ, который есть родимымъ абресата. Если бы въ концѣ ніякій изъ тыхъ языковъ его родимымъ не былъ, или если бы той же урядови (касѣ) почтовому знакомымъ не былъ, то належить издати подтвержденіе въ языкѣ урядовомъ.

2) Всѣ уряды почтовьи и продающіи марки обязаны всегда на складѣ держати назначенныя для употребленія партій друксорты платимыя (карты кореспонденційныя, переказы почтовьи, листы тяжарныя, листы тяжарныя для послѣплаты) печатанныя въ томъ языкѣ, который существуетъ въ отвѣтной части края (т. е. въ восточной Галиціи въ нѣмецкомъ, польскомъ и русскомъ, въ западной же въ нѣмецкомъ и польскомъ) и тіи ведля желанія партій выдавати.

Уряды почтовьи имѣють кромѣ того частѣйше наглядати на точное исполненіе сего наказа продающими марки и доносити о его неисполненіи.

3) Понеже друксорты въ нѣмецкомъ и краевыхъ языкахъ печатанныя повсѣгда въ здѣшнемъ складѣ марокъ находятся, и только треба таковыя замовити, то изывиненія шо относные бланкеты выйшли изъ складу, или шо ихъ достати не можно, увзгляднены не будутъ, а только будутъ каратися уряды почтовьи (взглядно же иновники) за каждое провиненіе противъ (С.1) повелѣнія подъ 1) карою 5 зр., а за неисполненіе повелѣнія подъ 2) уряды почтовьи тою самою карою – продающіи же марки отнятіемъ лицензіи” [4 : 1–2].

Наголосимо, шо не тільки поштові уряди, але й магазини та купецькі магазини, які продають поштову продукцію, зобов'язані мати марки українською мовою на складі. Однак навіть у тому розпорядженні впадає в очі несправедливе вирішення мовного питання на поштах. Зокрема, у Західній Польщі було визнано лише дві красві мови, шо цілком справедливо, адже там проживали переважно поляки.

Щоденно послуговуючись поштою, українці вимагали також, щоб на підтвердження зданих ними листів ставили печатки українською мовою. Однак таких печаток не було. На пошті панував польський дух. Це добре видно з того, шо коли міністерство торгівлі звернулося до ц. к. Дирекції львівських пошт і телеграфів з проханням помістити на печатках написи місцевостей українською мовою, то Дирекція відповіла, шо немає місця і тому написи будуть тільки польсько-німецькі.

І це незважаючи на те, шо навіть значно менші за кількістю австрійські народи мають на своїх територіях поруч із німецькими також назви на печатках і своєю рідною мовою [1 : 2].

Галичани не мирилися з таким станом на пошті і відправляли різні звернення як до центрального уряду, так і до місцевої ц. к. Дирекції пошт і телеграфів. У 1907 році український парламентський клуб на засіданні Державної ради подав апеляцію в справі тримовних написів на потових печатках. На своє звернення відповіді не отримав.

Місцева ц. к. Дирекція пошт і телеграфів на звернення галичан виступила проти запровадження тримовних печаток, оскільки на них немає місця, щоб помістити три тексти. Через таке поміщення не буде чіткості на печатках, оскільки шо довший текст, то меншою буде печатка. Однак це виглядало як крутіство, бо в Галичині менш ніж 30 поштових місцевостей мають окрему німецьку назву, відмінну від польської, тому можна німецькі написи забрати, подати український та польський тексти. Справа українських печаток є важливою, оскільки вони стоять на листах, заадресованих в різні країни, і ті печатки свідчать про існування українського народу [9 : 6].

Зрештою, мабуть, було марно вести мову про руські (українські) написи на печатках, оскільки навіть на самій ц. у. львівській Дирекції пошт немає руських написів та оголошень, хоча вони були вкрай необхідними для інформації руської публіки.

Галицько-польські поштові уряди нехтували приписами австрійських законів, запроваджуючи всюди самовільно урядування польською мовою, хоча відповідно до закону урядовою мовою на пошті повинна бути німецька мова [1 : 2].

Про абсолютне ігнорування української мови свідчив і той факт, що не тільки на вже збудованих поштах і телеграфіях не було написів українською мовою, але їх не було і навіть на тих, які вже були побудовані після обіцянок ц. к. Дирекції пошт і телеграфів запровадити такі написи.

Так на новозбудованому будинку в Дрогобичі золотими літерами було тільки написано: “С. к. urzad posztowy i telegraficzny”. Українського напису не було, незважаючи на те, що в Дрогобичі проживало в той час понад 7000 українців, а в Дрогобицькому повіті – 70 000 [10 : 3].

Висновки. Незважаючи на зусилля галицьких українців, і зокрема української інтелігенції, українська мова так і не набула статусу урядової на ц. к. галицьких поштах. Обмеження функціонування або й повна відсутність української мови спостерігалися в усіх формах діяльності пошти – від написів на поштових будинках до побутового спілкування з відвідувачами.

Список використаної літератури

1. Овшехпольщенє галицької пошти // Діло . – 16 вересня 1910. – Ч.207. – С. 1.
2. Українсько-руська мова в телеграфіній кореспонденції // Зоря. – 15 (27) лютого 1894. – ч. 2. – с. 93.
3. Языкъ польскій на почтахъ // Діло. – 25 травня (6 червня) 1899. – Ч. 116. – С. 1.
4. Ц. к. дирекція галицкихъ почтъ и ровноуправненіе русской народности // Слово 8 (20) 1876. – Ч.65. – С. 1-2.
5. Въ справѣ обѣжника директора почтъ п. Сеферовича // Дѣло. – 31 Сѣчня (13 Лютого) 1901. – Ч. 24. – С. 2.
6. Ганьба для ХХ-ого столѣтя // Дѣло 16 (29) Сѣчня 1901. – Ч.12. – С. 1 – 2.
7. Галицка дирекция почт а руска мова // Діло . – 323 вересня (6 жовтня) 190 . – Ч.214 . – С. 2
8. Боротьба за руські рецепіси // Діло 23 серпня 1912. – Ч. 190. – С. 4.
9. Руські написи на почтових печатках // Діло 18 жовтня 1911. – Ч. 231. – С. 6.
10. Рівноправність в практиці // Діло . – 12 (25) вересня 1905. – Ч. 204. – С. .3

References

1. Ovshekhpolshchenie halytskoi pochty // Dilo. – 16 veresnia 1910. – Ch.207. – S. 1.
2. Ukraïnsko-ruska mova v teliehrafinii korespondentsyi // Zoria. – 15 (27) liutoho 1894. – ch. 2. – s. 93.
3. Iayikъ polskii na pochтахъ // Dilo. – 25 travnia (6 chervnia) 1899. – Ch. 116. – S. 1.
4. Ts. k. dyrektsiia halytskykhъ pochтъ y rovnoupravnenie ruskoï narodnosti // Slovo 8 (20) 1876. – Ch.65. – S. 1-2.
5. Въ справѣ obѣzhnyka dyrektora pochтъ p. Seferovycha // Dlo. – 31 Schnia (13 Liutoho) 1901. – Ch. 24. – S. 2.

6. Hanba dlia XX-oho stoltia // Dlo 16 (29) Schnia 1901. – Ch.12. – S. 1 – 2.
7. Halytska dyrektsyia pocht a ruska mova // Dilo . – 323 veresnia (6 zhovtnia) 190 . – Ch.214 . – S. 2
8. Borotba za ruski retsepisy // Dilo 23 serpnia 1912. – Ch. 190. – S 4.
9. Ruski napysy na pochtovykh pechatkakh // Dilo 18 zhovtnia 1911. – Ch. 231. – S. 6.
10. Rivnopravnist v praktytsi // Dilo . – 12 (25) veresnia 1905. – Ch. 204. – S-3.

Стаття надійшла до редакції 25.09.2017

доопрацьована 25.10.2017

прийнята до друку 04.11.2017

FUNCTIONING OF RUS'KA (UKRAINIAN) LANGUAGE AT POST-OFFICES AND TELEGRAPHS IN THE EASTERN HALYCHYNA DURING AUSTRIAN-HUNGARIAN PERIOD

Bohdan Sokil

*Lviv IvanFranko National University
Department of Ukrainian Applied Linguistics
79001 Ukraine, Lviv, Universytetska str. 1, 233
phone: (032) 239 43 55
e-mail: sokil.bogdan@gmail.com*

Ukrainian lands for many centuries belonged to various state formations. The fate of Ukrainians and their language was different in these states. The Russian Empire tried to ban the functioning of the Ukrainian language by issuing circulars and decrees. There was somewhat different situation regarding the use of the Ukrainian language in the territory of Eastern Halychyna. Being part of a constitutional state Halychyna Ukrainians, on the one hand, could use the rights and freedoms guaranteed by the basic laws of the state.

In accordance with the Article 19 of the Main Law, adopted on December 21, 1867, all the nations of Austria had the right to nurture their nationality and develop their native language. This right was used by all nations, except for Halychyna Ukrainians. The problem was that Halychyna was not divided into two separate administrative and territorial units, and the Poles did not want to recognize Eastern Halychyna for a separate territory in which an independent Ukrainian nation lives with their culture, customs, traditions and language. Not leaving the dreams for Poland's rebirth in the former borders (until the first division of 1772), the Poles tried to do everything to limit the use of the Ukrainian language in all spheres of public life of Halychyna Ukrainians, including such important institutions as post-office and telegraph.

Despite the fact that the Austrian postal law, adopted in 1837, recognized the right of every nation to use their native language on local postal and telegraphic services, Polish postal officials neglected it introducing the Polish government language here.

There were several reasons for neglecting the Ukrainian language by post officers:

a) the overwhelming majority stressed, communicating daily with Halychyna Ukrainians that they did not know the Ukrainian language ;

b) some government officials frankly mocked the Ukrainian language, calling it "boyfriend".

The first ones as well as the latter often used the services of postal employee as an interpreter not understanding the Ukrainian language.

Halychyna Ukrainians did not tolerate such behaviour of postal officials and continued to write addresses on parcels and letters in Ukrainian, and they demanded that postal documentation be given to them in their native language.

Key words: Rus'ka (Ukrainian) language, Polish language, government language, rights of the Rus'ka (Ukrainian) language, Rus'ka (Ukrainian) language as a government language.